

Pest 1859, vasárnap novemb. 13-kán.
Megjelenik minden vasárnap másfél nagy iven.

1. köt. 17. sz.

Előfizetési díj fél évre 5 ft. 25 kr., egész évre 10 ft. 50 kr.
Előfizetheti: Werfer Károly kiadónál feldunator 10. szám alatt, és minden cs. kir. postahivatalnál.

A spanyol hadsereg.

A marocói hadjárat megkezdésekor érdekes leend megösmerni a spanyol hadsereget, mely ellenkezőleg az egykorival, most minden fegyvernemben kitűnőn van begyakorolva és fölszerelve.

A katonasági pályára törekvő fiatalság ezeu célra jelesen berendeztett katonai intéze-

tekben képezte magát. Mindenféle fegyvernemnek külön tanintezete van: így a gyalogságé Toledóban, a lovasságé Valladolidban, a tüzérségé Segóviában, a törzstiszti képezdeé Madridban, a tengerészeté pedig San Fernandóban.

A fegyverzet és ruházatban néhány évvel ezelőtt általános változást rendeztek, mint az

alábbi rajzban tisztán látható. — A hadjáratra föllállított hadsereg jelesen van ellátva minden szükséges és használható kellékkel. Szám szerint a rendes hadsereg 90,000 emberből áll, — ide nem számítva a rendőrségi szolgálatra alkalmazottakat, mert ezeknek száma is 10,000-re megyen.

A spanyol hadsereg.

1. Tengeri tüzér. 2. Huszár. 3. Tiszt a mérnöki karból. 4. Lándzsás. 5. Szárazföldi tüzér. 6. Sorgyalog. 7. Gyalogvadász.

A mosonyi csárda.

Magyaráztul gróf Széchenyi István képéhez.

A számvetésnek alapja az egyszeregy, a hitnek a biblia, melyek a tévelyeket rendszeren eloszlatják, ha az illető hozzájuk folyamodik. A hajós a delejtűhöz alkalmazza magát, a páztor az árnyékhoz, a nemzetek pedig egyes nagyaihoz, hogy tetteik és mondásaik által tájékozhasssák magukat.

Minő csapás volna a számvetőre, ha egyszeregye, a hitemberének, ha bibliája, a hajós-nak, ha delejtűje nem volna; de még nagyobb csapás volna egy nemzetre, ha a bal szerencsében nem volna egy olyan embere, kinek tet-tei irányt, szavai pedig tájékoztat nem ad-nának.

Ma, midőn azt mondják, hogy a magyar író előbb németül gondolja ki megírivalóját, s azután forgatja át magyarra; — ma, midőn mindarra, mi életjelt ad, azt fogják, hogy csak töredék; — ma, midőn az élni akarókat elnevezik ó-conservativnak, ki csak régi előjogok-ról álmadozik, — mondom, ma, e zűrzavar és ráfogásban vizsgálodunk a multra, keresvén olyan szót, mely még a multban meggyőzött arról, hogy bár két párton állunk, bár az eszmékért néha vérig küzdöttünk, alapjában a küzdelem csak azon végezelra volt irányozva, hogy magyarok legyünk, vagy magyarok ma-ra djunk.

Visszazogdoltunk jeleseink névsorára, s a legelső név gr. Széchenyi István-é vala, mely alapos reményt adott arra, hogy szavaiban tájékoztathatandjuk magunkat e zavarban, s mindjárt az 1847-ik évben meglelénk azt, mit meglelni nagyon óhajtottunk.

1847-ben az egész nemzet a haladás terén állt, s a pártok oly közel jutának egymás-hoz, hogy az év végső szakában megkezdett országgyűlésre azon reménnyel mentek a követe-k, hogy ha bár vannak is pártok az országházban a zöld asztal mellett, e pártok a teremen kívül elenyésznek.

Ezen értelemben nyitá meg gr. Széchenyi István termet, s mint mosonyi követ, szokott humorával elnevezé lakását „Mosonyi csárdának,” hol minden tagja az országgyűlésnek szívesen látott vendég volt.

Az akkori viszonyoknak teljes rajzát ez uttal elengedik azon olvasóink, kik tán azon korban még nem értek meg a nyilvános életnek; valamint a „Mosonyi csárda” kedélyes és mégis a haza sorsába vágó estéről sem szólnak, megelégedvén egyetlen jelenettel, mi czélunkra legalkalmasabban leend majd elmondva.

A „Mosonyi csárda” vendégei közt csakugyan ősszegyűltek a különböző nézetűek, de mint egyéb osztályban is vannak megcsontolt orthodoxok, ugy a liberálisok közül is többen nagyon tartózkodtak az ősszegyűléstől, s némelyek sohasem keresték föl, mások pedig ritkán, mint például B... az u...i követ, egyike a legmakacsabb liberálisoknak.

Azonban egyik este megnyílik a „Mosonyi csárdának” ajtaja, s épen B... nyit be, kit épen nem várt senki, s minthogy e megjelenés mindenkit váratlan lepelt meg, gróf Széchenyi István, a házi gazda, követte egész vendégtömegettől, elébe ment az érkezőnek, e szavakkal fogadván.

„Minek tulajdonitsuk a szerencsét, hogy B... is eljött a mosonyi csárdába?”

„Csak tudni akartam, — mondja B... erősen megnyomva a szavakat, — hogy e csárdában milyen nótát fujnak?”

A gróf megértvén a politikai czélzást midőn egy szélső liberális tán nem is hiszi voltaképen, hogy jó hazafi lehessen valaki más-kép, ha csak legszélen nem ül, — némi vára-kozás után azt mondja:

„Sokféle nótát fujnak, — hanem arról is biztosítom önt, hogy magyar nótát fujnak!”

Ez az, mit el akartam mondani önöknek, s mit a jelenben azért tartok megemlétsrevalónak, mert nem akarják tudni, hogy az egy-körű pártok politikában lehetnek ellenkező nézetűek; de alapjukban csak magyarok voltak.

Vas Gereben.

Figyelmeztetés az „Esztergami ünnepélyre” vonatkozó képeink iránt.

Az ünnepély nagyszerűségét földadatunk-hoz képest akarván bemutatni, nem csak lapunkban hozandunk rajzokat, még pedig a legközelebbi számban, hanem egy **külön képet** is készítetünk, mely azon jelenetet ábrázolandja, midőn a herceg bibornok-prímás előtt a magyar nemesség letérdepel az oltár számolyához, hogy a főpap kiterjesztett karjai alatt fogadja az áldást.

E kép nagyságára nézve akkora lesz, mint a műegyesület díjképei, és egész figyelemmel előfizetőink iránt, jó eleve tudósítjuk őket, hogy e képből egy példányt két uj forintért megrendelhetnek, mi pedig a fára göngyölt képet postai uton bérmentetlen küldjük meg.

A nagy szorgalommal készülendő képet azért nyomatjuk külön, hogy a tárgy méltóságához képest mind alakjában, mind kiállításában méltó legyen a ritka szép jelenethez, melyet ábrázol.

Tisztelt előfizetőink szíveskedjenek minél előbb rendelkeznii, s mi a képet decemberben mindenkinek szétküldjük.

A pénzek Werfer Károly urhoz intézendők.

Öt óra a gőzhajón.

November 5-én.

Esztergamba mentünk, a hajónak vendégei legtöbbsnyire idáig váltottak jegyet, s néhány percz alatt az egész társaság összebarrátkozok. Ösmerősek, nem ösmerősek hamar egy csomóba gyűlenkeztek, nem kérdezte senki, hogy a másik liberális-e vagy conservatív? mint azt valaha mulhatlanul megcselakedtük, s még a gőzhajón is találtunk akkora helyet, hol az egyik a másik partot ki tudta kerülni.

Megemlékeztünk mindenről, s az idegnek barátokká lőnek, mintha előre gyanyították volna, hogy az esztergami ünnepnek hőse csakugyan azt mondandja másnapi beszédében, hogy ősszetartók legyetek.

Társalgásunk egy tükre volt a multnak, melynek egyes alakjairól megemlékeztvén, néhány jellemvonással szemünk elé idéztük őket.

Egyik utas elbeszélé, hogy mikor az esztergami megyében olyan plébániát kapott, mely a primás kegyurasága alá tartozott, az első évben elrepdelt az öreg harang, azt Pesten megcsináltatta, s midőn kész volt, beadt az árjegyzéket herczeg Kopácsynak kifizetésre leendő utalványozás végett.

A herczeg megtekintvén az árjegyzéket, hosszabb ideig szótalan maradt, de utóbb kérði:

„Be volt jelentve ez eset?”

„Nem!” válaszolt a fiatal lelkész.

„Ugy fizesse meg az árjegyzéket az, ki a harangnak megigazitását megrendelte.”

A fiatal pap meghajvánta magát, elment; s elpanaszokdó esetét jó barátainak, kik azonban azzal vigasztalák, hogy maradjon néhány napig Esztergamban, majd hivatni fogja a primás.

Haszatalan volt biz a várakozás, tehát koc-sira ült a lelkész és hazahajtatott. Asztalán többféle levél várván, mindjárt föltűnt egy hivatalos alaku nagy levél, még pedig épen Esztergamból a primástól.

Fölbontja a levelet, s ime, a harangnak áráról szóló utalvány volt a levélben, következő sorok kíséretében.

„Ime, itt van az öreg haragnak ára, hanem azon megjegyzéssel, hogy jövőben mindazon adósságot, mit ön tudtom nélkül csinál, csakugyan az öreg harang fogja megfizetni.”

Ugyanakkor eszünkbe jutott b. Szepessy Ignác is, a pécsi püspök, az a nagy magyar, kinek erszényében csak addig hevert a pénz, míg egy újabb gondolatnak ihlete valami nem-meset sugott, mert aztán kifordult az erszény tartalomak együtt.

Ott vannak Pécsot tanui a nagy férfiú tetteinek az egykori liceum, gyönyörű könyvtár, nyomda, stb; de ezeken kívül még volt gondja a nagy püspöknek egyébre is, azon titkos szegényekre, kiket ugy megvert a sors, hogy gyalázkodás nélkül még kéregetni sem mehetek.

A püspöknek bőkezűsége nem hagyott szükülködni egy ilyen családot, s egy izben megfélekedvén a rendes időről, midőn valami körülmény figyelmezté a sokszor megnyakgatott erszényt előbrántá.

„Méltóságos uram, — mondja neki bizalmas embere, — a számtartó ma jelenté, hogy nincsen pénz, — és ha ez utolsó száaszt is elküldi méltóságod, épen egy fillére sem marad.”

„Akkor egy fillér sem marad.”

„De, tudja-e méltóságod, hogy boltbeli szereink is kifogytak, és méltóságod parancsa szerint mindent készpénzzel fizetünk.”

„Most adósk maradunk.”

„Aztán majd mit mondanak, mikor hiteh elveszünk?”

„Azokkal nem törődöm, mert azok azt legfőlebb is sugva mondják, — de a szegények panasza az égit hat, — s inkább a földön szegyenlem el magamat, mint az égben.”

Valóban halálos véték volna hasonlókát elfeledni, és a mit annyiszor mondék, minden-esetre több beese van, mint valami rozsdás vasnak, mit a szántóföldből kitor az ekavas, és e régiség mellett olykor az ellágyulásig elérkenyendünk.

Hát a mit az öreg Novák Chrisostom mondott, mi épen a mostani körülményekre illőleg megérdemli, hogy elmondjuk.

Ő, mint főapát, gyakran betekintett az oskolába, s egy ízben több fiut kikerdeztvén, egy steierhoni fiúnak, ki csak alig tudott valamit, egy aranyt adott, míg a jól felelő magyaroknak semmit.

A fiuk csudálkoztak, erre a főapát fölvilágosításképen azt mondja.

„Lássátok, fiaim, ez a fiu nem magyar, tehát akármilyen keveset tud magyarul, jutalmat és ösztönzést érdemel; ti megelégedhettek, ha megdicséreltek, mert majd ha majd fölneveltek, tapasztalaljátok, hogy a magyar embert a dicséretkel nem szokták elkenyézteni.“

Ilyen dolgokkal mulattak magukat a gözösnön öt óráig, s ez utban korrajzaikhoz megfizethetlen adatokat kaptak.

Toldalékol még egyet, mit csak a tréfajáró mondok el.

Valahol Borsod-megye felé lakott egy öreg plébános, kit meglátogatván az öspörös, bizalmasan mondja az öregnek.

„Bátyám, a jövő héten próbatéti vizsgáldásra jövünk ki, pedig a mint észrevettem, ezek a fiuk egy áldott szót sem tudnak, — s én kénytelen leszek e hanyagságról jelentést tenni.“

„Jó lesz, kedves öcsém, csak addig föl ne adj, míg a próbatét meg nem lesz.“

Csakugyan egy hét múlva eljött a vizsgáló küldöttség, a fiukat kérdőre vették; s az öspörös nagy csudálkozására oly kitünően feleltek, hogy mindenki elbámult.

Az öspörös el nem tudta gondolni, mi csuda történt; de mivel az öreg lelkész nem mondta meg a titkot, magyarázat nélkül ment haza az öspörös.

Utközben az öspörös egy erdőn menvén keresztül, lassan hajtattat az ágasbogos uton, s ekközben észrevette, hogy az egyik fa alatt sok gyerekek játszik.

„Mit csináltak, fiuk?“

„Játszunk!“ felelnek a fiuk.

„Mivel játszatok?“

„Pénzzel játszunk, főtisztelendő ur.“

„S ki adta nektek a pénzt?“

„A d...i plébános ur, mert ma ott oskolvizsgálat volt, s mi a szomszéd faluból kölcsön mentünk oda felelni; mert az odavalók még nem készülhettek el; tehát azokat elküldték addig gombát szedni.“

Igy mulat az ember, ha a gőzhajón jár.

Hinár Bander *)

Népies beszédy.

Jelige: „Nincs más baja az embernek, mint a mit maga csinál magának.“

Rousseau.

(Folytatás.)

— Kend a gazember! kend az oka, hogy vesztettünk, azon kívül 1000 forint perköltséget is kellett fizetnünk! miért ajándékozta volna kendnek a gróf azt a fél telket, ha kend nem nyomta volna a falut?...

— Mert becstületes ember voltam, holmi haszontalan fecsegések után nem indultam el soha! Nézzé csak kend a szomszéd K. falvakat azoknak is ugyanaz a földesura, a ki a minenk, s egyezés útján mégis 25 hold legelőt

kaptak egy egy egész telek után, míg nekünk csak tizenkettőt ítél a törvény ebből a homokos földből; — tudtam én ezt előre, megmondtam ezt nekem a plébános ur régen, hanem kendtek az ő jóakaró tanácsára se adtak semmit.

— Mert a plébános is fekete ruhás ember, annak se lehet himni!

— De a törvény szavára már most kellene adni, de látom, hogy kend erre sem ad. Az volna a rendje, hogy az ember huzná meg magát s ne tenne még most is olyat, a miért elébb utóbb az orrára fognak itni?

— Miért üténék orrunka?...

— Azért, hogy a más illetékének még most se hagynak kendek békét!

E szavakra kűn az udvarban hangos lárma támadt — egyre-másra hallatszott a kiabálás, hogy Hinárt a bírót itni kell, mert az az oka mindennek!...

— Hallgatás! — kiáltá el magát a kapuban az épen akkor oda érkezett pandurkáplár — még csak helyéből se merjen mozdulni senki!

És lön mély csendesség, hogy még a légydongást is meglehetett volna hallani, ha t. i. a legyek már ekkor mind el nem hullottak volna.

Az őt fegyveres pandur a szobába lépett.

— Mi a hivataltól vagyunk küldve — mondá szelid hangon a káplár, — hogy az embereknek, kiknek kicsiny a határ, határt szabjunk, s még egy kevéssel szűkebb határba szállítsuk őket.

— Kérem alásán — esdeklék kezeit öszszetéve a bírú — majd lassanként ezeknek is megjő az eszük!

— Alásben — mond mosolyogva a pandurkáplár, s ezzel tászkájába nyulván, belőle holmi csengő, pengő szerszámokat vont ki.

— Ez az ember itt — mondá Tógyi Mártonra mutatva a pandur — ez itt mindég fázik, hogy kicsiny a határ, tehát legelőszőr is ennek a kezére tegyék ezt a kezyüt . . . . most vezessétek melléje a másikat — így ni! . . . - azt a borzasat is ott a sarokban; . . . hát ennek ki is legyen a párja? . . . ühüm! itt az írásban valami Megye János forma név is van, nem kend az szélről ülő esküdt uram? . . . No most lépjetek ki az udvarra, majd az öregbiró meg fogja mondani, hogy kinek van nagyobb szája; onnan is vagy hatot fűzzetek esküdt uraimékhoz, hogy maguk meg ne ijedjenek.

— Kérem alásán! — esdeklék mégegyeszer az öregbiró.

— Kend hallgasson, kendnek rendén van a szénája!

It eszébe juthatott volna Tógyi Mártonnak, hogy iszen ő is mondott egyszer ilyes formát Hinár Bandernek, — hogy gyűjtse rendre a szénáját. Lám, lám, a szénagyűjtés között is van különbség! —

Ekközben isszonyu zaj közeledett az utcán. Az egész falu asszonya piszka-, sodrófa, sütőlapát, szénvonyó, szométhányó, lapoczka, czirokseprő, csipővas s tudja ég, hogy még miféle más forradalmi eszközökkel fölfegyverkezve egyenesen a község háza felé tart, s egyre-másra kiabálják: hogy „abból bizony semmi sem lesz!“

— Eszük veszett ezeknek a fehérselédeknek, vagy mi ütött hozzájuk? kérdék a még mindig mélyen bámuló pandurok.

— Mindent tudunk! abból bizony semmi sem lesz! azért is el fogunk menni! — kiabálák folyvást az érkezetek.

— Ezer mennykő! . . . no, majd mindjárt megkérdem én ezektől, hogy miből nem lesz semmi? — mond a pandurkáplár, s ezzel az asszonyok felé közeledett, hogy legalább egy párra rájlesszen.

— Soh' se bántsa őket káplár uram — szólott Hinár Bander: — majd elmondom én, mi ütött hozzájuk: — Lájták kigyelmetek azt a menyecskét ott elől azzal a piszkával? . . . az egy özvegy menyecske, s mi tagadás benne: én bizony uri magannak szemeltem ki jövődöbéli hitvestársul. Az este épen összejöttem vele, s a hogy egyről másról beszélgettünk, egyszer csak azt kérdi tőlem: miről tanácskoznak kendek mostanában, hogy olyan sokszor összeülnek abban a helység házában? Megmondanám édesem, — ezen módom feleltem neki: — de tartok tőle, hogy kifecseged, mert látod, a dolog titok. — Nyelvem szakadjon ki, ha csak a szomszédasszony is megtudja, — fogadá menyecském, s ezen fogadása után csupa tréfából azt találtam neki mondani, hogy azon tanácskoznak, miszerint ezután egy asszonynak se legyen szabad a vásároknak menni. Ennyi az egész, hanem már most látom, hogy milyen titoktartó lenne az én feleségem, — ha t. i. elvenném, de nekem ugyan nem kellene, ha akkora gýmántja volna is, mint a mekkora a teste!

A asszonyok, mintha leforráztattak volna, olyan megszégyenülten ereszték le a fegyvereiket, s távoztak el a község háza elől, — kísértve a jelenlévők hatóaitól

* * *

Beszélyünk végéhez közeledik, csak néhány fölemlitenivaló van még hátra.

A lázitók közül a kisebb bűnösök néhány nap mulva szabadon bocsátattak, hanem a főczinkosok, s ezeknek zárlótartója Tógyi Márton maig is ott üldögélnék a hűvösben; — különösen az utóbbi még most is azt állítja, hogy a grófnak semmi joga sincs a határban, mert hallotta ő az öreg emberektől, hogy ő méltósága csak úgy van megfogadva urnak.

A mi illeti a község többi lakosait, ezek ma már igen csendesen vannak, — mivelik földjeiket, nem sovárognak senki után, s ne hogy valami módon valakivel perbe keveredhessenek, még a testvérek se mernek osztozni.

Hinár Bander jelenleg is öregbiró s Pörgös Sára száju nő helyett a szomszéd faluból hozott egy tűzről pattant menyecskét, így akarván megbüntetni a pletyka N. falvi nőket.

S mi a tanulság mindezekből? . . .

Az, hogy nincs más baja az embernek, mint a mit maga, szerez magának; tegyük utána — szokásos hibái által.

Molndr István.

Időjelek a gabona eladására.

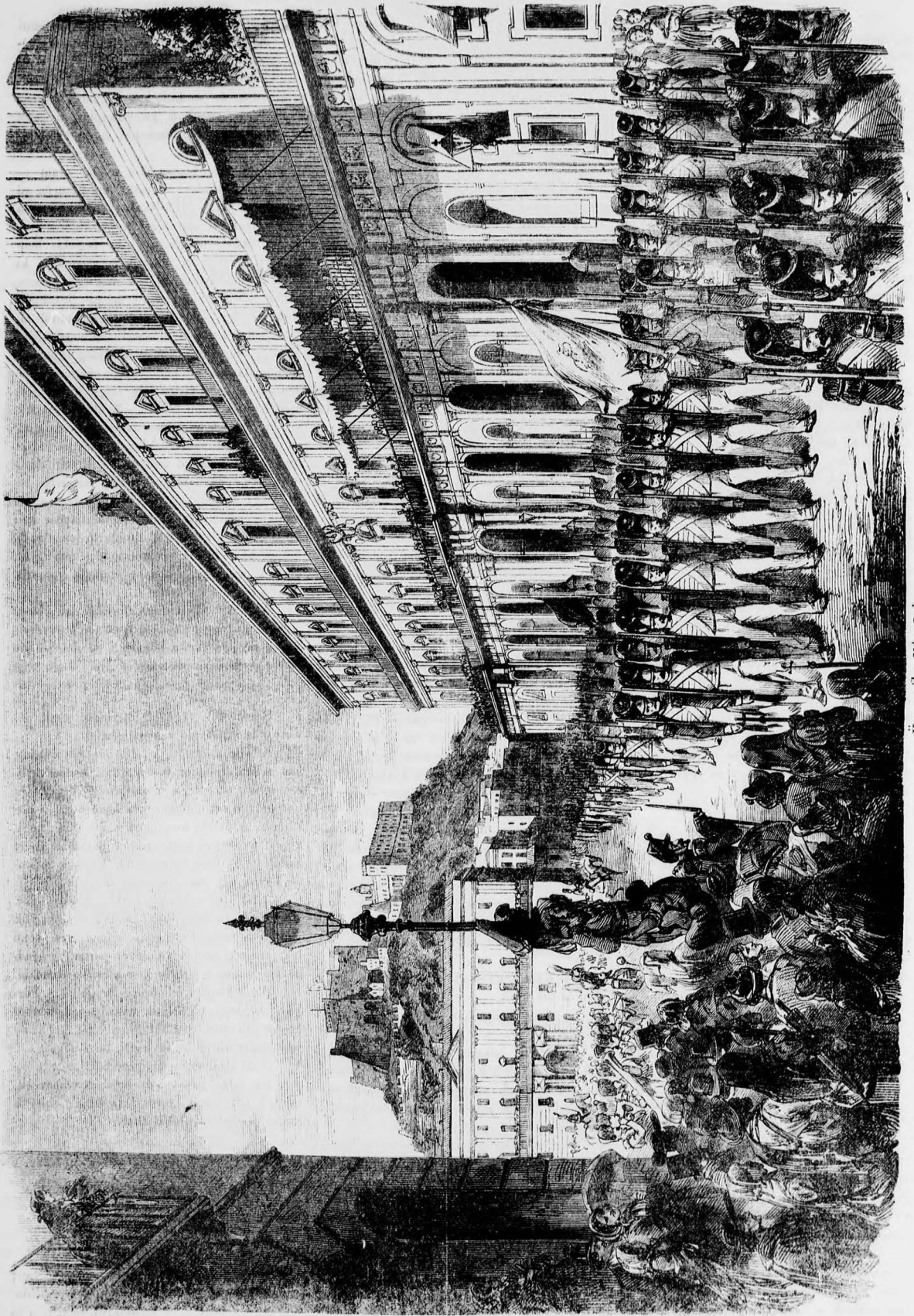
(Tessék elolvasni.)

Fehérmegye, nov. 1-jén.

Tekintetes szerkesztő ur!

Ha jó gazda az, a kinek jó vetése van; ugy az idén Fehérmegyében nincs rossz gazda. Egyébiránt nem a jó gazdákrol, nem is a jó vetésekről akarok ez alkalmatossággal szólni,

Ünnepély Nagopolyban.

hanem arról, hogy tudja-e t. szerkesztő ur, hogy adtam el a búzámat az idén, meg tavál, meg harmadéve. Ugy-e nem tudja? Tehát megmondom.

Igen harmadéve, anno 1857. a nyomtatásnak igen a kezdetén voltam, ugy augustus 10-ike táján, beköszöntött hozzám egy igen hasznavehető egyenlőség, környékünk hajhásza, a ki is, mióta felderült ránk a mostani civilisatio pompás korszaka, magát Sensalus diplomatusnak nevezi, én azonban, ősi szokás szerint, csak szomszédnak szólítom, ne-hogy valami bizodalmas leereszkedés következtében, utóbb igen confidens legyen. Tehát beköszöntött hozzám, és még asztagban levő bizámért majd kiluzott, unszolt a foglalóval, első szóra 8 pengő forintot ígervén köbleért.

Ez nem megvetendő, odább még 10 fton is eladhatom, gondolám magamban. „Szomszéd, ezuttal nem alkuszunk, majd később, ha végzem a nyomtatást.“

„Látom, nincs szüksége pénzre a t. ur-nak; különben tudom, hogy megalkudnánk.“

„Hej, dehogyan nincs! dehogyan nincs! Mi-lyen jó volna néha napján egyet agarászni! Innen-onnan két éve, hogy levon nem iltem. A m—i kasznár váltig kínál egy jó hátsalóval, testvérek közt is megér 400 fton, ide adná 300 ftért. K. Zsiga a multkor mondta, hogy tud egy solo agarat, megkapnám ötven forint-ért, egy borjas tehenért, és tiz zsák buzáért. Csakhogy a feleségem azt allegálja, hogy az agár kosztján két sertést ki lehet hizlalni. Maradjon tehát paripa, agár ott, a hol van. Ugy is azt tartották a régi bölesek, hogy kutyából nem lesz szalonna.“

Igaza van szomszéd! nekem pénzre nincs szükségem. — Hej, dehogyan nincs pedig! Ime dobolják, hogy fizessük a negyedik ráta adót. Én még a harmadikkal is tartozom. Se baj! meghivatom az adószedőnköt és biránkat ebédre, s akkor csak nem mernek exequálni. Ugy segítünk magunkon, a hogy lehet.—Igaza van szomszéd, nekem most pénzre nincs szükségem.

„Mégbanja a t. uram, vigyázzon rá két phüfövel ösőbban kapom meg, mint most kérem.“

„Czinezzáljon meg a forgó szél, jóvendölés-seddel együtt.“

Mintegy három hétig eveztem, a hogy lehetett, biránk és adószedőnk talpig becsületes emberek, megmutatták a mennydörgös rendeletet, a miben az adó szigorú behajtása lel-kükre volt kötve, kértek, hogy fizessék, s ne tegyem ki őket kész gyalázatnak és veszély-nek. Megsajnáltam őket, s gazdámnak azonnal kiadtam a parancsolatot: három kocsi bu-zát kell készíteni, viszzük Budára a heti-vásárra.

Jaj neked Abules! Viszzük a buzát, Té-tényben és Promontorban a molnárok útunkat állják, majdnem erővel szedik a kocsirol, köb-lit 6 ft. 30 krjával. „Nem veszem meg! Hi-szen 8 fton ígértek már ezért a buzáért. Men-jünk.“

A budai piacon állunk, kedden délután. A buzát a sok molnár és sok mindenféle sensalus nézi, — az árát kérdik, — de nem ígérnek semmit. Este van, haza megyünk másnap t. i. szerdán ismét künn állunk a pia-con. Épen ugy megy, mint tegnap. Én szilár-

dul állok elvem mellett, t. i. 8 ft. mellett. Mindegyik kinevet. Az idő délre jár. Szétné-zek a piacon, s ime a buza — nem alább-való az enyimmél — kel 6 ft. 5 garasával. Vártam délután két óráig, a vevők rám se néztek; sőt az impertinens sensalusok még csúfoltak is. Ez szörnyűség! ezért végeztem én a philosophiát és a just cum praeclearo, hogy most engem ez a rongyon szedett nép kikaczagjon?!

Forduljunk vissza. Azok a tétényi és pro-montori molnárok sokkal becsületesebb embe-rek, majd megveszik azok. Igen, az hittem, hogy mint afféle becsületes emberek, szavukat állják, t. i. a 6 ft. 30 krért, mint tegnap a hogy kérték, kapva fogják kapni. Bemmök nagy-on csalatkoztam, öt garas híján hat forint-ért gyönyörű szép buzától megszökni alig birtam.

Ugyan mit gondol t. szerkesztő ur! mi-esoda érzések közt voltam én akkor, csaknem megtagadtam és csaknem busut vettem ettől az élvezetűs mesterségtől. Tudom, ha lett volna Horatius uramnak efféle scénája sensa-lusokkal és molnárokkal, aligha el nem hall-gatott volna híres odájával: *Beatus ille, qui procul stb.*, s eszembe jutott, hogy mily boldog voltam én, azzal a fiatalkori tudatlan fővel, mikor még azt hittem, hogy a kenyér a kredenzben terem, a pénz pedig édes apánk szekerényének a fiókjában. Szegény boldogult öregek, egyszer a tárczámat tele tömte pénz-zel — de elővém most — s elküldött utazni. Én azt hittem, az azért van, hogy ot-ton ne legyek. Egyszer egy városba érkeztem, a neve nem jut eszembe, csak annyit tudok, hogy sok folyóvízforma volt körülle, ki kisebb, ki nagyobb, az örege tengernék is megjárta volna. A piaza épen az egyik vizpartján bolt, mint Pesten a Duna-partján, s azon a piacon, nagy garnadákban állott rémséges sok — nem dinnye, mint Pesten az augustusi vásárkor, hanem — sajt. Szememnek hinni alig akartam. „Tán vizet akarnak rekeszteni ezzel a sok sajttal“ — szólék Ciceromhoz, ki nem ért-ven meg, a mi szavaimban foküdt, i gennel választ, elkezdvén magyarázni: hogy a sok sajt egy óra mulva, mind egy szálíg hajokra lesz rakva — hogy náluk az a törvény van. hogy sajtot 11 óra előtt és 12 óra után sem adni, sem adni, sem venni nem szabad, és ez igen böles törvény a sajtesinálókra, mert így a sajtot — a ki venni akar — drágábban kénytelen megfizetni.

Nem akartam vitába ereszkedni Cicerom-nal, hogy állítása igaz-e vagy sem, elég az hozzá, hogy én annak a törvénynek bölesvol-tát, ha saáz meg ezer szemem lett volna, se tudtam volna belátni, s belenyugodtam abba, hogy ennek a parányi földgömbnek a kerek-ségün, Istennek igen sok csodabogara van, s ezek között vannak olyanok is, a kik két lá-bon járnak. Minthogy 11 óra már közel volt, feltettem magamban, bevárom: igaza lesz-e Ciceromnak vagy sem. Kérem, tessék elhinni, egy commát se hazudott. A mint a tizenegyet elütötté, megkezdődött a vásár, a sajtesináló-kat, ott a sajtgarnada mellett, három négy vevő közre kapta, s mire az ember tul-tul-te-kintett a vásár megesett. Nem árlejtés volt az, hanem valóságos árverés. Ezen dolgok, a mint a budai hetivásárról hazafelé mentem,

ugy sorjában, eszembe jutották, s ráadásul hozzájuk azt gondoltam: ha bolondjában én rá-m találnák bizni, hogy csináljak valami tör-venyt itt nálunk az adásvevésről, fogadam csinálnék olyat, a mi ezeknek a sensalus urak-nak a fogát egy kissé elvásolná, mikor a sze-gény gazdaember nyomorúságából hasznot huzni, vagy csúfolt üzni kedvök kerekedik.

Anna 1858. szóról szóra, betűről betűre így jártam.

Feltettem magamban, hogy eszentül ok-sabb leszek, a körülményeket jobban ki fogom zsámkányolni; annyival is inkább, mivel a ta-pasztalás, a mit a búzaeladás körül a lefolyt ket év alatt szereztem, legalább is benn volt ezer forintomban. No, de káran tanul a ma-gyar, majd ezután.

A falukban lakik egy öreg úr, régi gazda, szegről végről rokonok is volnánk, ellensége minden ujtásnak, igazi petrificált paraszt gazda. Azt azonban nem lehet mondani, hogy gazdasága — az ő módja és modora szerint — rosszul menne. Különösen az eladá-sokban szerencsés. Véghetetlen jó orra van, mindig a legjobb időben adja el buzáját. Fel-tettem magamban: kifürkészem mesterségét avagy tudományát, s minthogy a vadhúst szereti, mielőtt meglátogattam volna, egy pár foglyot küldtem neki prezentben. Én azután, mikor megátogattam és mindenféle dologról beszélgettünk volna, rá kerittem a sort a bu-zaeladásra. Notabene, ez történt az idén au-gustus 2-ik napján.

„Hja öcsém! — szóla az én öregem — ér-teni kell hozzá. Látom, van benned igyeke-zet, még válhatik ember belőled, hát meg-mondom a titkát.“

Én csupa fül lettem.

„Tudod-e mikor lesz apostolok oszlása?“

Engem a kérdés meglepett, nevetni nem mertem, mert az öreg véghetetlen komoly volt; valamit azonban, minthogy a themát én idéztem elő, kellett felelnem. Feleltem tehát: „A napját bizonyosan nem tudom, hanem ugy pünköszt körül. Krisztus mennybemenetele után.“

„Hohó frater! nem a bibliából beszélünk, hanem a kalendáriomból.“

Szemem szám állt. „A kalendáriomból csakugyan nem tudok megfelelni.“

„Vedd elő, keresd ki julius 15. napját.“

„Rittig! apostolok oszlása.“

„Tanuld meg öcsém! ez a nap nem vál-tozik a kalendáriomban. Ezen a napon, a mi lyen idő mutatja magát — folytatá tátoszerri hangon, — az megmondja neked: lesz-e ára abban az esztendőben a buzának vagy nem. Ha nem fuj a szél, nem lesz ára; ha fuj, lesz. Még pedig ha reggel korán elkezd fujni, a buza ára megjön mindjárt nyomtatás után; ha pedig oszonnakor jön meg a szél, epervi-rágzások lesz legjobb ára a buzának. Meg-mondom öcsém! el ne felejtöd, az idén meg-jön a buza ára tüstént, még nyomtatás alatt; az egész esztendőben le nem száll, rövid időn lesz köble 8 ft., tavaszra kelve legalább 10 ft.“

„Ennyi az egész tudomány?“

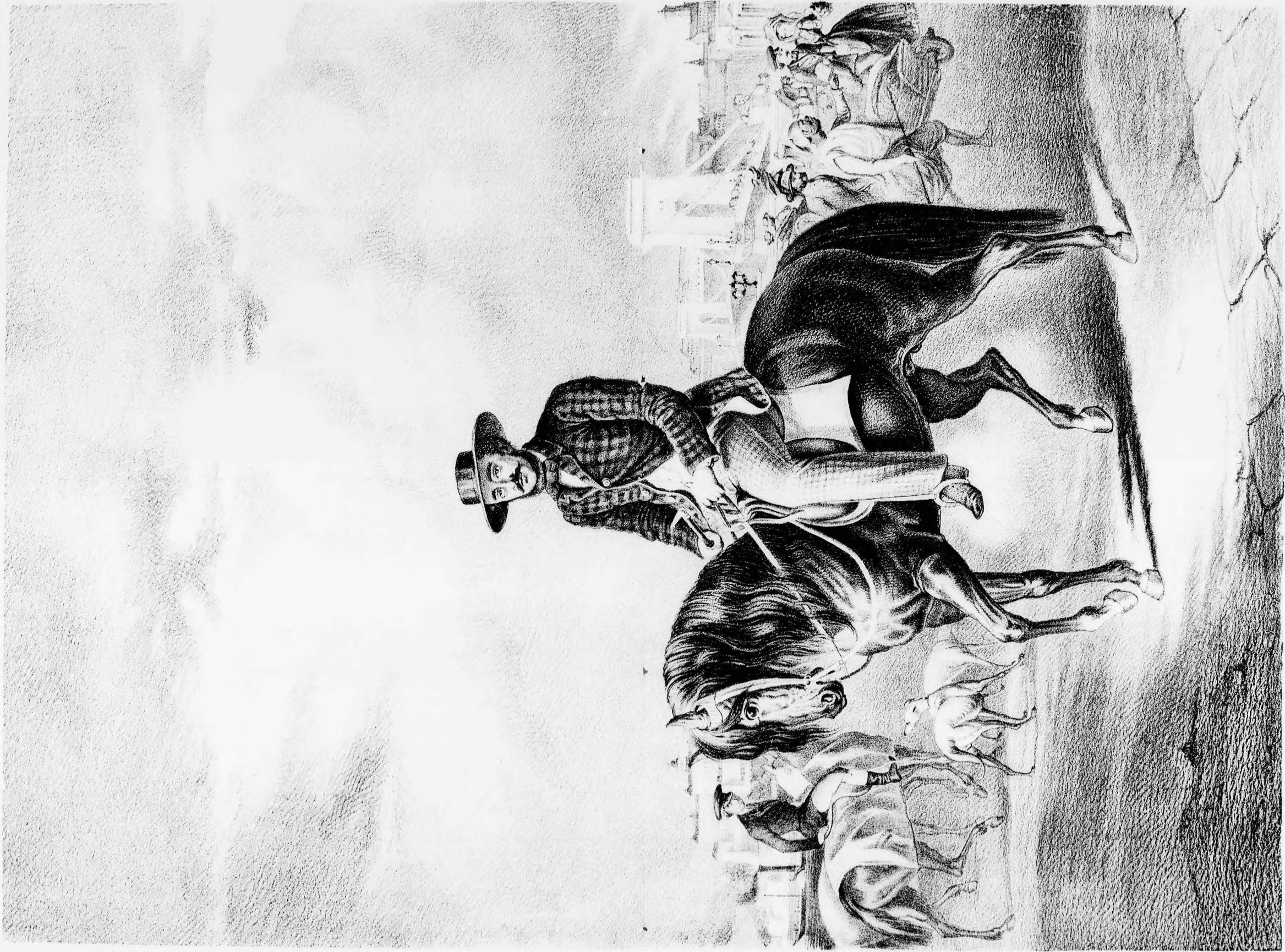
„Hát nem elég ez?“

„Hiszen babona ez!“

„Tévedsz öcsém! nem babona, hanem tu-domány.“

Elég az hozzá, én az én két éven szer-

Gróf Széchenyi István.

zett tapasztalásomat egy ilyen babonaszínű tudományért feláldozni nem akarván, augusztus utólján, a mint megjött az én sensalusom, köb-lire 6 ft. 20 krával igen hamar megegyeztünk. Az árát kifizette, de a buza még most is magtáramban van. Isten tudja, mikor veszi át, meglehet, majd mikor 10 ft. lesz. S ha az lesz, mikor átveszi, akkor megút a szél. Jó egészséget kívánok.

Sörnyei.

Az esztergami ünnepély.

Megilleti e napot azon gondolat, hogy november 6-án Magyarország Esztergamban vala.

Mi, kik ez ünnepélynek tanuul választánk, hogy az esztergami basilica oltárához elkísérjük azt, ki az egyházi szolgálatában ötven évet ért meg, észrevettük azon jelet, mely behizonyítja, hogy a mely pályán az ünnepeltnek jobbjá a keresztet emelé, vele ment a magyar történet is, mely megmondja, hogy a magyar nép egykor e keresztnek hitét nem csak keblében hordozta, de ugyanazt vérével is védte.

A gyarló, kit e hazának viszontagságos történetében jelenkezett gondviselés meg nem győzött e nemzet életrevalóságáról, a mai napon a vallásnak zajtalan malasztja újra megváltotta a hitnek, összeseregelve látván azon férfiak, kiknek nevéhez anyai hazafiúi tett csatlakozott, hogy a mennyit csak az egy Fessler megirt, egy hordár egyszerre vállon alig bírja elczipelni.

Ezen férfiak ősi diszben, emlékeztetve a a multra, mint a jelenek tanui eljöttek e hazának legmagasabb oltárához, meghallgatni annak imáját, ki e hazáért ötven éve imádkozik, és eljöttek e napon a búzke magyar urak, ezerek láttára megmutatni azon nagy erkölcsöt, midőn e nemzetnek színe letérdepel az oltár számolyánál, a magyar főpap kiterjesztett karjai alatt, várva az áldó szót, mit legjobban küldhet a magyarok Istenéhez azon ajak által, mely félszázad óta imádkozik hozzá.

Letérdepelt az ország, megalázva magát a hitben, megtisztulva a férfias tőrésben, és bizva azon menynei megfoghatatlanságban, ki a hanyatló évnék késő napjaiban a tavasz melegét küldé ide csudának, mely meggyőzőzőn, hogy mikor hiszünk, akkor el nem veszünk.

Nem jött ajkainkra hia szó, mely a panaszban elsatnyulásunkat, a szemrehányásban saját mulasztásunkat, a vádaskodásban szétmállottságunkat tanusította volna, — ajkunk néma volt, de keblünkben megvolt az a szép imádság, mit még az ábecéznék huszonegy bettijével nem tudtak megírni, mit a kajánság füléhez az irigység nem vitt el, és a sötétség baglya nem tudott burkából kilesni, mert az szívünkben volt, és csak az látja meg, kiről meg van írva, hogy a vesék titkát is meglátja.

Deák, a Kazinczy ünnepélyen egy rövid imádságot mondott, — nagy jelensége az időnek, midőn a pozsonyi országház szónoka azon jelt adja, hogy imádkozunk, — és hozzá méltókká lettünk, midőn bevalljuk, hogy igen is, a mire ő jelt adott Pesten, azt itt is folytattuk, és itt — buzgón imádkozunk.

Az esztergami ünnepélyről ennél kevesebbet, de többet se mondhatnánk.

Emlék-lombok főmagasságu aranymisésünk életéből.

Nem földadata sem szándoka e sorok írójának a főmagasságu arany-miséés életrajzát adni; az sokkal bővebb anyagot szolgáltat, hogysem akár ily rövid idő alatt, mint e munkácsának létre jönnie kell, azt leírni, akár csekély terjedelmű könyveszkébe ígdatni lehetne. Miként dúlomboztat és gyümölcsökben gazdag terepélyfa díszíti ő a katolika egyházat. Számtalanok a tettek, melyekkel az egyház és haza előtt halhatatlan nevet szerzett magának. Rosnyó, Pécs és Esztergom, az egész Magyarország, ép oly büszkeség, mint joggal fogja őt magának hirdetni.

Seitovszky keresztelő János született 1785. nov. 1. Bélán Abauj vármegyében. Elemi iskoláit Jolsván, a gymnasiumot Rosnyón végezte. 1804-ben a rosnyói püspöki megye papnövendékei sorába főlvetvén, 1809. nov. 5-dikén Jászón, a francia háboru miatt ott tartózkodott pápai nuncius, Severoli Gabriel, viterbói püspök, később bibornok által pappá szenteltetett. Nemsokára ezután a rosnyói iskolában bölcsészeti, két év után hittudományi tanárnak, jelesül az erkölcsitan s lelkipásterkódás tanárának, nevezetett. Ezalatt 1808-ban a bölcsészet, 1813-ban a hittudomány tudori koszoruját nyerte el a pesti magyar királyi egyetemenél. 1824. sept. 14-dikén a rosnyói székesegyház kanonokává és a püspöki papnövelde igazgatójává nevezetett, a tanári tisztet ezental is teljesítvén. 1827. aug. 17. boldog emlékezteti I. Ferenc császár s apostoli király által rosnyói püspöknek; 1838. nov. 19-én V. Ferdinand ő cs. apostoll királyi fölsége által pécsi püspöknek; 1849. július 21-dikén egy évizet után esztergami érseknek s Magyarország primásának nevezetett ki. Ez utóbbi székét 1850. január 6-kán foglalta el. 1852-ben ő szentsége IX. Pius pápa az esztergami, kalocsai s egri érseki tartományok akkori határain belül székelő szerzetes rendek apostoli látogatójává, 1853. március 7-dikén pedig a romai szent egyház bibornokává tette, s 1854-ben nov. 16-kán, midőn ő eminentiája Romában volt, átadta neki a bibornoki kalapot s a jeruzsálemi szent keresztől címzett áldozár-bibornoki egyházat.

E hivatalokban működött ő Isten szent nevének dicsőítésére, a boldogságos szent Szűz s többi szentek tisztelőtlenk emelésére, a szentebb erkölcsök élesztésére, az egyházi, polgári, iskolai s nevelési ügyek fölvirágoztatására hivatkozott.

Igen sokan vannak, kik az ő eminentiája által végebe vitt nagyobb szerű ünnepélyekben részt vettek. Nem is kételkedünk, hogy kedves emlékeznék azon napokra, melyeken tisztelt személyét működni látták, s buzgósága által szívüket fölmelegítve érzék. A rosnyói, pécsi s esztergomi megyéknek alig van valamely része, hol ő főmagassága személyesen nem működött volna, tehát hol neve emlékezetben nem volna.

Tettekben dús életéből, ama dús lombozatu terepély fáról, legyen itt néhány pongyolán összekötött omb — a hason tárgyak egy csoportozatba állítván — emlékeztetésül azon hála-áldozatra, melyet ő főmagassága Istennek

ezen s egyéb jótéteményeiért alázatos szívvel bemutatott.

Szent Neit vértanu teste Rosnyón.

1836. márczius 10-dike örökre nevezetes marad Rosnyó városa s környéke katolikus lakosai előtt; mert e napon érkezett meg körükbe sz. Neit vértanu teste. Boldog emlékezteti XVI. Gergely romai pápa küldé azt mélyen tisztelt arany-miséésünknek, hogy ez székesegyháza kincseit gazdagítsa, ékességét nevelje, s a hivek buzgóságát Isten és megdicsőült szentjei iránt öregítsen. Sz. Neit a Dialekticián-féle üldözésben vértett el, mint életének virágában levő, körülbelül 25 esztendő nemes származásu ifju. Teste 1849-ben február 22-kén a Kallisztus-féle romai temetőben találtatott fel ily föliratu vértartó üveggel: Neit martyr Christi. In pacem. Azaz: Neité, Krisztus vértanujáé. Békességbe. Megérkezvén Magyarországra a szent ereklye, már Pozsonyban kitétetett köztiszteletre, innét pedig a rosnyói püspöki megyébe szállítattat, s a papság és igen nagy számmal összesereglett nép kíséretében tovább és tovább haladván, ritka fénynyel vitetett be márczius 10-kén Rosnyó városába. Még az évben pünkösöd utáni 3-dik vasárnap nyilvános tiszteletre kitétetett. Ekkor egész héten a penitencziatartás szentségét kellőkép végzők s az imádkodó Oltári-szentséget ájtatosan vevők teljes búcsuban részesültek. Ritka népsokaság gyült ekkor össze Rosnyóra, és végezte ott ajtatosságát.

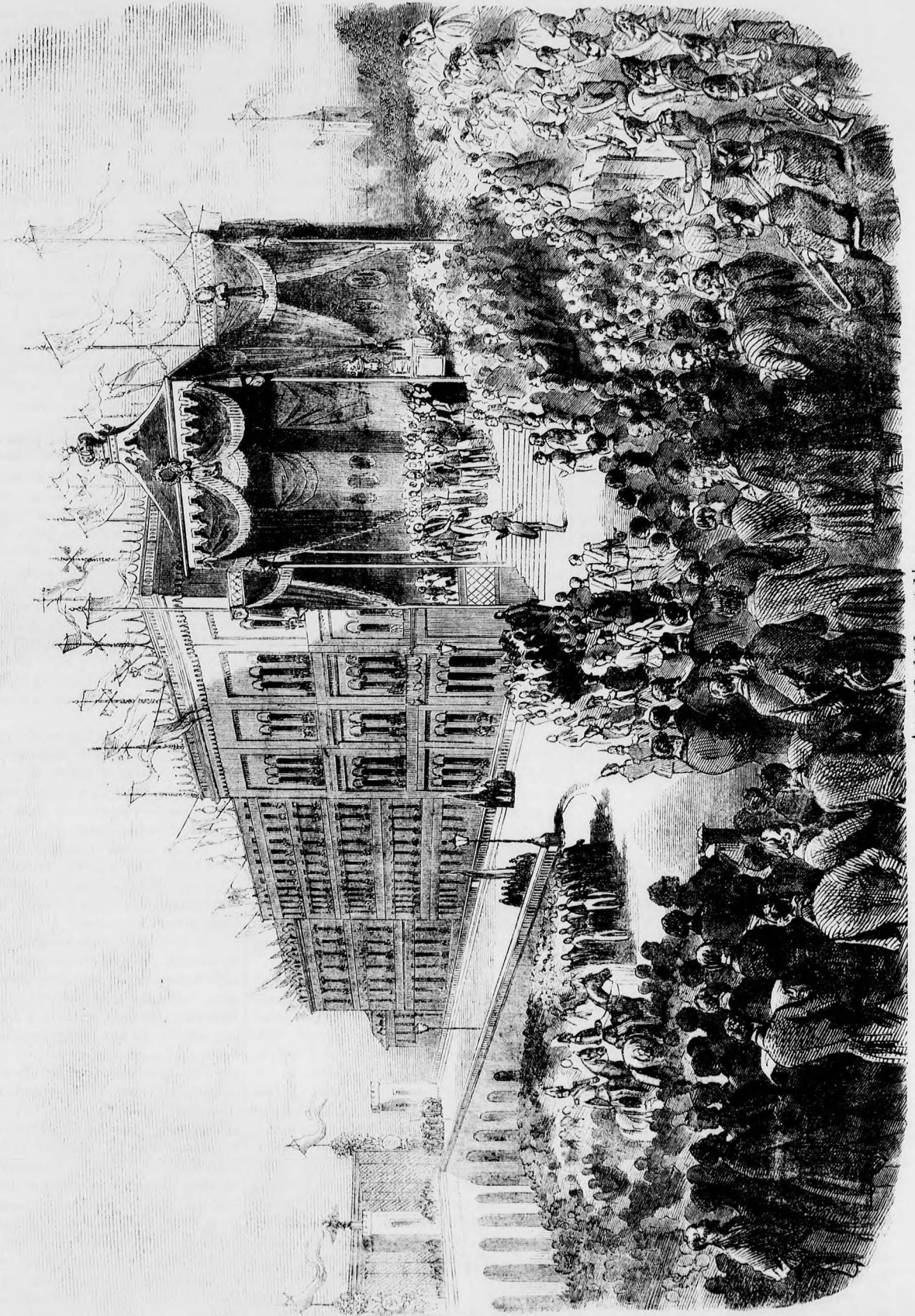
Hasonló lelki örömben részesítette ő főmagassága a pécsi hivatok, midőn sz. Mór néhai pécsi püspök emlékét fölújítja, tisztelőtlenk megerősítését Romában kieszközölé, és 1849-iki oktoberhó negyedik vasárnapján képét a pécsi püspöki lakból nagy pompával s székesegyház templomába kíséré a megyei papság nagy részének s több vidéki egyházi méltóságának és igen számos hiveknek jelenlétében.

Nem kevésb lelki vizsgálatást szerzett ő eminentiája Esztergomnak is, midőn 1855-ben husvét után második vasárnap sz. Bálint és Modestina a több más sz. ereklyével együtt, melyeket IX. Pius pápa ő szentsége ajándékozott Esztergamban ünnepélyes körmenettel köztiszteletre kitette. A két test a vértanuk ereklyéit a főtemplom két mellékoltárában üveg alatt nyugszik; a többi jeles ereklyék pedig hazánk különféle székesegyházainak küldettek.

Nem különben legyen itt megemlítve az is, hogy 1853. sept. 8-dikán Orsovánál föltaláltván sz. István első apostoli királyunk sz. koronájá, a nemzet e nagy kincse körül ily ünnepélyt rendezett ő eminentiája, minőt annak méltósága igényel, s mély tisztelőtlenk sugallhat. Ugyan a gőzhajón hozott szent koronára elé Pomontorig lement ő eminentiája; a Buda várba megérkezőt köztiszteletre kitette; azután a voszprémi és kassai m. püspök urak egyházi segédlete mellett Bécsbe kísérté; utközben a tisztelő népnek megmutatta; végre Bécsből, hol azt fölséges urunk megnézte, Budára visszakísérté.

A szentek tisztelete öregbitésénél fölemlitendő tovább, hogy ő eminentiája, „Szentek élete” című munkát is írt, mely második kiadásban is megjelent.

A kőni híd felszentelése.

A pécsi apácák temploma és kolostora.

1851-ben július 6-dikán nyitattott meg a pécsi új apáca-kolostor és templom, hogy a Pozsonyiak megérkezett apácáikat befogadják. Ő ementiaja, a nőnem nevelése által a családi élet mepszentelésére hatni ohajtván, rop pant költségen építettet kolostort és templomot az apácák számára, kik Pécs nőnembeli gyenge sarjadékait Isten dicsőségére s az egyház és haza örömére neveljék, oktassák. E kolostor, templom és iskolák építésére százhuszeger pengő forintnál többet fordított, ezen fölül alapítványul 50,000 pengő forintot és száz darab aranyat tett le. Elkészülvén a zárda, a pozsonyi Mi-Asszonyunkról nevezett apácák zárdájából lítt meg ő ementiaja apácákat, s azokat nagy ünnepélyvel — a szentséges romai pápa bécsi nunciának nm. Viale-Prela Mihály kartágói érseknek és más sok egyházi és világi méltóságknak jelenlétében, a nép leirhatlan örvendezése között, — ritka fényvel bevezette.

Hasonló ezéblől a boldog-émlékezetű Kópácsi József hercegprímás által megkezdett balassa-gyarmati iskolákat bevégezte, jelenté keny költségen megszerzett épületekkel öregbítette, Pestről meghívott angol-kisasszonyoknak átadta, s évenkénti tetemes összeggel föntartja az intézetet.

Nemkülönben Pestre a sz. Vincze-apácákat hozta be 1853. nov. 20-dikán, házukat fölszerelte, s alapítványukhoz 20,000 forinttal járult.

Bökezüi és gondos volt a leánynevelés előmozdítását illetőleg: de sokkal adakozóbb a gyermekek tanítására. A rima-szombati, nagyszombati, esztergomi gymnasiumok; a rosnyói-pécsi, esztergomi megyékben alapított, vagy javított városi és falusi iskolák; a nagyszombati convictus, az esztergami mesterképző intézet; az iskolamesterek pécsi és esztergomi nyugdíjintézetei hirdetik áldozatait.

Az esztergami primási főtemplom fölszentése. 1856-diki augst. 31-dikén

Mit Boldogémlékezetű Barkóczy Ferencz, Rudnay Sándor és Kópácsi József primások és esztergomi érsek s velok milliók vártak, hogy tudniillik a teljes isteni tisztelet Esztergom ős várában fölüjtsassék, az 1856. aug. 31-dikén meg történt. Ő ementiaja a Rudnay Sándor által kezdett, s Kópácsi József által folytatott primási főtemplom belső részét bevégezte, oltárokkal, dísz-székekkel, padokkal, orgonával s egyéb szükséges butorzzattal fölszerelte; kívülről tornyokkal s harangokkal öregbítette; ugyanannak kincs- és ruhatárát értékes szent edények, ereklyetartók s teljes miseöltözékekkel gazdagította, s azt a főnebb érintett napon ünnepélyesen fölszentelte. E ritka ünnepélyen jelen volt ő cs. s apost. királyi főlsége I. Ferencz József legkegyelmesebb fejedelmünk, továbbá a következő cs. főnséges főhercegek: Albrecht Magyarország főkoronásza, Károly Ferdinand, Vilmos, Erneszt, és estei Miksa ő cs. k. főnségek. Ezekon kívül két bíbornok, hat más érsek, tizenkilenc püspök és igen számos apátok, prépostok, kanonokok s egyéb egyházi személyek. Nem különben a cs. katonai és hivatalnok, mágnási és nemesi rendnek igen

sok tagja, a pesti cs. k. egyetemnek és városoknak képviselői, végre az ország legtávolabb vidékeiről összetódult roppant néptömeg.

Csak a szorosan egyháziakra kívánván vonatkozni, oly kiadásokat, minők például a rosnyómegeyi somodi püspöki nyári kastély, a pécsi residentia, az esztergami hajóhíd, a tagosítás alkalmával tett igen sok uradalmi újdönúj lak építésére költött roppant összegek, — elhallgatunk; itt csak a templomaikról szólunk. Ő ementiajának az esztergami főtemplomra tett imént érintett kiadásai e nembem nem elsők. Már Rosnyón és Pécssett nem áldozott ő templomok, kápolnák, keresztek, szobrok emelésére. A sok közül csak azt emlíjük itt föl, hogy a rosnyói megyében a rekenyei, a pécsi megyében a gyúri, darási, szentkirályi, kárászi, és a pécsi sirtkertben levő templomot s a már főnebb érintett apácakolostor templomát alapjaiból emelé föl, mások javítására pedig ezereket költött, oltárokkal, szent edényekkel számtalan mise-öltözékekkel, harangokkal, s értékes oltárképekkel, orgonákkal gazdagított, ékesített.

De ezen jobbadán csak anyagi ékesítésen kívül a szellemiről is gondoskodott. A szent hit tanítása, valamint a püspöki teendők elsőbbségei, egy a templom főbb ékességei közé tartozván, ő ementiaja harminczhárom éves püspöksége alatt egész a jelenkorig — ezernyi más teendői közepett — folyvást személyesen teljesíti e kötelességét. E folyó 1859. évi nagy böjten maga tartá a szent beszédeket. Számos egyházi beszédei nyomtatásban is megjelentek. Az egyházi ének és éneklés ügyét is sok helyütt fölvirágoztató, maga is több szent éneket fogalmazván.

A magyar országos búcsunemet Mária-Czelben. 1857-ki szeptember 8-dikán.

Isten után reményünket a boldogságos Szűz Máriában helyezzük, s népünk is, szívünk legnagyobb örömére, nála keres és talál vigasztalást és menedéket. A szent Szűz e tiszteletét emelni ohajtván ő ementiaja, mind Rosnyón és Pécssett, mind Esztergamban megálattat a nép nagy lelki vagasztalására és hasznára a szent Szűz szívéről nevezett társulatot, azt a megyékben terjeszté, s gyarapítá, s a társulat tagjai leginkább vasárnapokon és ünnepekön délutáni órákban egyházi beszédekben buzdítja és lelkesíti. Ugyan e ezéblől

1854-ben a romai pápa, IX. Pius, szenteséges atyánk által meghívattatván ő ementiaja, Romába utazott, s a többi ott levő körülbelül 200 püspökkel a boldogságos sz. Szűz szeplőtelen fogantatásáról szóló hitről tett tanúságot; jelen volt a nagy ünnepélyen is, midőn az említett évi december 8-dikán IX Pius kimondá, hogy a szent Szűz eredendő bűn nélküli fogantatását állító tan hitágazat. Ő ementiaja 1854-dik oktober 19-dikén indult el Esztergamból, Romába érkezett october utolsó napján; visszafelé elindult december 29-dikén, Esztergamba szerencsésen megérkezett január 7-dikén, és husvét utáni negyedik vasárnapon, május 6-dikán, a szeplőtelen fogantatási ünnepet egész Magyarországgal fényesen megtartotta.

1857-ben ünnepeltetett a bold. sz. Szűz nagy-mária-czeli csudálatos szobrának hétszázados tisztelete. Ő ementiaja, mint a Szűz

Máriát nagy bensőséggel tisztelő magyar nemzet primása fölszólíta a népet, hogy septemb. 8-dikára vele Mária-Czelbe menjen Máriát tisztelni. Összejött 232 egyházi személy, ezek közt 3 püspök; kétszáznál több áldozár, és több papnövendék; voltak jelen a mágnási és nemesi rendből is; a nép száma a huszonötezeret meghaladta, oly roppant búcsunemetet képezve, minőt nálunk soha nem láttak. Ő ementiaja Pozsonyban és Mária-Czelben egyházi beszédekben is oktató és buzdító a híveket; az utókor némi buzdítására pedig a mária-czeli kincstárba drága (19 font ezüst- és 2 font aranytömeg) emlék-ajándokot tett le.

Szintén a boldogságos Szűz iránti tiszteletet nyilvánítá s éleszté másokban főmagasságu arany-miséstünk az által is, hogy előbb a csalóköz-szent-antali csudálatos képpel jeles templomot tetemes költségen földiszított; a nagy-tapolcsányi Máriaszobrot ünnepélyesen megkoronázta, s a mátra-verebélyi búcsújáró hely lelkeszi ellátásáról rendelkezett.

Zsinati köz-gyűlés az esztergami papnövelde templomában 1858. szeptember hóban.

Az egyházi fegyelem fölélesztése, s az egyház egyéb ügyeinek elintézése végett 1850-ben a magyar szent korona összes tartományából Esztergamban megjelent ft. főpapokkal hosszas tanácskozást tartott ő ementiaja.

1853-ban Vízkereszt napján megkezdé az esztergomi főkapitálnak egyházi törvényes látogatását, folytatá részenként több esztendőn keresztül, s folyó 1859. jul. 29-én bevégezte.

A növendék-papságnak új törvényeket adott, melyek különösen arra kívánnak közre munkálni, hogy a papi pályára lépő ifju a tudomány és istenségben egyformán gyarapodjék.

A tanító egyház tagjainak számát az egyházi rend szenteségének kiszolgáltatása által öregbíteni ohajtván, különféle megyék számára 12 püspököt, továbbá a rosnyói megyében 96, a pécsiben 144, az esztergomiban 276, összesen 516 áldozárt szentelt föl.

A papi szellem élesztésére lelki gyakorlatokat tartott Pécssett 1847. (ez volt újabb időben az első lelki gyakorlat országunkban), 1850. Nagyszombatban, 1851. Pesten, azután Esztergamban is több ízben.

A szerzetes rendek apostoli látogatójának nevezetvén ki ő szentesége által, a magyar szent korona összes tartományában levő szerzetes rendekkel káptalanot tartott; és pedig 1853-ban: Jászón a premontrei kanonokoknál aug. 15-kén. Váczon a kegyesrendieknél sept. 8-dikán; Csornán a premontrei kanonoknál sept. 29-dikén. — 1854-ben Pozsonyban az irlalmasoknál máj. 14-kén; ugyanott a capucinusoknál május 25-dikén; Linzben a karmelhegyieknél jun. 5-dikén; Pozsonyban a sz. Ferencz-rendűek sz. Máriáról nevezett tartományában jun. 18-dikán; Galgócson az Üdvözítőnkéről nevezett sz. Ferencz-rendű tartományában aug. 20-kán; Budán a Kapisztr. Jánosról nevezett sz. Ferencz-rendű tartományában sept. 3-dikán; Pesten a Servitáknál sept. 10-dikén. — 1855-ben Pécssett a sz. Lászlórol nevezett sz. Ferencz-rendű tartományában május 17-kén; Pannonhegyen a szent Benedek-rendben sept. 30-dikán — 1858-ban Varasdon a horvátországi capucinusoknál május 2-dikán; Laibach-

ban a sz. keresztől nevezett Ferencz-rendi tartományban. A bulgáriai és oláhországi sz. Ferencz-rendi tartományt a sz. Kapisztránfele magyarországi tartományával összekapcsolta; a magyarországi létező igralmas-rendi kolostorokat elválasztá az ausztriai rendtartománytól s új, magyarországi, rendtartományt alakította.

Az országunkra nézve hajdani annyi érdemeket szerzett Jézus-társasági rendet 1853. Nagy-Szombatba azután Pozsonyba behozta: a karmelhegyi szerzetnek pedig a pesti föltámadásmezőn épült zárdát átadta, s roppant összegekkel járult alapítványaihoz.

A nép hitéletét ébresztendő s annak táplálékot nyújtandó, a pécsi és esztergomi megye több városi és falvaiban majd Jézustársasági majd sz. Ferencz-rendi atyák által népmiessiókat tartatott és tartat jelenleg is.

1858. sept. 19. october 3-ig tartományi zsinatot tartott az esztergomi érseki tartományhoz tartozó ft. püspökök, apátok, prépostok, káptalani küldöttek, szerzetes tartományi főnökök és hittudorokkal. Hetvenkét zsinati tag környezé ő eminentiáját ezen zsinaton, mely az összes egyházi fegyelem épentartásáért ép úgy az egyháziak, mint világiakban tűzte ki föladataul. Zsinat végeztével ő eminentiája személyesen vitte Romába a zsinati határozatokat helybenhagyás végett. Elindult november 2-dikán, Romába érkezett november 10-dikén délben, első hivatalos tisztelkedését végzé IX. Pius szentséges atyánknál nov. 11-dikén; elhagyá a szent várost, novemb. 23-án s Esztergomba megérkezett, néhány napi bécsi mulatás után, dec. 5-ikén.

A szent erkölcsök és fegyelem virágoztatására szolgáltak azon számtalan egyházi látogatások is, melyeket ő eminentiája harminczhárom év fölytán a rosnyói, pécsi és esztergomi megyék plébániáiban végzett, melyekhez más főpapi működést is, jelesül a bérnálás szentségének kiszolgáltatását szokja kapcsolni.

Ez utóbbira nézve legyen itt a hivatalos jegyzőkönyv pontos kimutatása után följegyezve, hogy ő eminentiája a rosnyói megyében 29,968, a pécsiben 103,801, az esztergomban 153,517 egyént, összesen 287,286-ot bérnált meg.

Azoknak számára, kik az egyházi fegyelem megtartásában a nép vallás-erkölcsi oktatásában, s buzdításában, s hivatali egyéb teendőik teljesítésében példásan folytatják papi pályájukat, 1857-ben létre hozta a Szent-Béla nyugintézetet s tőkájéhez huszezer pengő forinttal járult.

Isten tartsa jó egészségben, szent malasztjával áldja, s vezérelje ő eminentiáját, hogy mély tisztelet és gyengéd fű szeretettel környező hívei között Istent szent nevének dicsőségére, az anyaszentegyház épületére, a kedves haza javára, s a hívek mind lelki mind testi jóllétére még sokáig működhessek.

A Rajnahid besztertelése.

(Képmagyarázat.)

A Rajnahid áthidalását föltékonny szemmel őrzé mindig a politika; de minthogy e mesterség sem föltékonny gátja az emberi nem haladásának, melynek védelmét oly gyakran takaróul veszi; tehát a „Rajnahid“ is elkészült, melynek besztertelése az egyik paron ünnepelely volt; míg a másik oldalán is gondoltak hozzá valamin.

Az idő megmutatja mennyi dolga lesz e hidon a politikanak?

A „Piedigrottainne“ Nápolyban.

(Képmagyarázat.)

Legnépszerűbb ünep Nápolyban, rendez napja 8-ik septembar, és még Spanyolországi Bourbon Király által alapított annak emlékére, hogy ő a Spanyolországi uralomól lemondott.

Ez ünnepelely maig mindig a legnagyobb látványossággal őrli meg a kormány és a nép, mely hagyományos emlékeinek megőlésében valóságos fűdvet leli.

Vegyes közlemények.

— Az Orlay P. S. által festett Kazinczy képet, gróf Nádasdy Lipótné úrhölgy indítványára előkelő hölgyek készítetvén, a gyűjtést a következő lelkes hölgyek eszközék: Bohus Szögyéni Antonia, gróf Karácsonyi Guidóné szül. Marczibányi Mária, gróf Batthyányi Károlyné sz. gr. Nádasdy Károlina, gróf Pálffy Pálné sz. gr. Károlyi Geraldina, hg. Odescalchi Gyaláné sz. gr. Degenfeld Anna, gróf Dessewffy Gyaláné sz. b. Sennyey Anna, gróf Andrássy Manóné sz. gr. Pálffy Gabriéle, Csekonics Jánosné sz. b. Lipthay Leona, gr. Csáky Istvánné sz. gr. Saranyszky Ludmilla, gr. Batthyányi Lajosné sz. gr. Zichy Antonia, gr. Forray Endréné sz. gr. Brunswick Julia. Az iverken közel másfélszáz lelkes úrhölgy nevével találkozunk, kik mindnyájan 10 pfttal őrlik alá, és köztük egy nagy férúruval, ki nem más mint gr. Széchenyi István.

— A krinolinak vége. A francia divat úrnője, Eugenie császárnő végtelen számúte udvarából, s e mellett ezentil rövidebb és kevésbé széles ruha viselését határozta el a gyapjűszövetből.

Egészség-ügy.

— A mostanában igen szokásos hajfestéssel ovatosan kell élnünk. Egy fodrász, ónmász-mész, ham-éleg, és pokkollókból csinálván egy vegyítékét, megkísérté azzal szürke haját sötétre festeni. Három napig dörzsölte be haját, s nem sokára örülsébe esett. Az orvosoknak — miután a betegség okát megtudták — sikerült őt tíz nap múlva meggyógyítani, s azon intéssel bocsátották el, hogy inkább ősz haját tartsa meg, mint ily veszély mellett fiatalnak lássék.

— Ama észrevétel tetetett, hogy általában elmebetegségek folyton növekedésben vannak. Így Franciaország többolydaiban 1835. évben 10,539. 1836-ban 11,091, 1845-ben 17,089, 1846-ban 18,031, 1851-ben 21,333, 1854-ben 24,524 örült volt. Ezenkívül ez utóbbi évben még 24,443 örült volt családijánál gyógyítás alatt. Az örültségek okának legtöbbszörre ronesolt állapot és vallási rajongás tartatik.

Hathatós szeril a hideglelés ellen Belgiában a zöld- és száraz komló-theát használják, ugy hogy a komló nem csak leforráztatik, hanem kelléleg megis főzetik. Tekintve, hogy a hideglelésnél az emésztés közepi a betegség egyik okát, a komló keserűsége valóban jótékony hatású lehet.

— A kolera Meklenburgban, hol 11 városban és 30 faluban 2700 egynémél több áldozatot ejtet — megszűntnek tekinthető.

Közlekedés.

Great-Eastern öríráshagy jelenleg Southamptonban fekszik, hol sokféle javítások lesznek rajta teljesítendők. Ezután Holyrood-ba mennend, hol a királynő fogja megtekinteni, s tán még e hóban fogja útját az Oceánon által megkezdeni.

— Jövő tavasztól kezdve, egyesülve a belgrádi gőzessel, egy francia gőzhajózási társulat fogja a közlekedést az al-duna és Genua között femtartani.

Kereskedelem.

— Ama szomorú tapasztalatokhoz melyeket külföldi, ugynevezett engedményes sorsjátékok részesei oly hóven aratnak, ismét egy járult; miután kiderült, hogy az „Eszterházi Casimir-féle sorsjáték“ részvényjei a közel jövőre, vagy tán mindörökre is értéktelenek; ha csak a nevezett gróf oly helyzetbe nem jó, hogy részvényjei tulajdonosait vagy egészen, vagy részben kiélégthesse.

— Besançon-ban 1860. évi Junius 1-jén nagy világkiállítás leend órás és szépművészeti művekből; kapcsolatban egy földmívelési és ipar kiállítással. A kiállításra, mely Napoleon herczeg védőnöksége alatt álland, különösen Sveicz van meghíva.

Lipósbőr bórkereskedők jó vásárt csináltak. Talpbőr az osztrák és porosz katonaság szükségseinek fedezésére nagy mennyiségben vásároltatt. 8 e czik mázsája, a jobb nemből 67 tollóron adatott el. A posztó gyárosok is hamar taladtak kelmdéken; csak az ugynevezett háromnegyedes posztóra nem jelenektek az amerikai vásárlók.

Mi hir Budán.

Majd minden lapban olvasunk a vidékről olyan tudósítást, hogy az Allgemeine Zeitungot és a bécsi Presse című lapot az olvasóterembekből kizárják. Bizony pedig keserves dolog az orvosnak, mikor haza küldik neki az orvoságat, hogy maga igya meg.

— Kisfaludy Károlynak hváit a váci ut melletti temetőből a kerepesi ut melletti temetőbe fogják áthelyezni. Legalább közelebb leszzen a Rákoshoz, melyről Kisfaludy Sándor megirta: Rákos! Rákos! mi vé letted, Jó híredből de kiestél!

— A pesti nőegylet egy hónapra 517 főt utalványozott 198 szegolyi számára. Szép összeg; hanem azt gondolja némely bukkott kereskedő, mégis jobb, hogy ő annak idejében egy napon is többet lopott; mert ha ő lenne most a 199-ik, nagyon fölkapnék az álla.

— A vásári jelentések között olyant és olvasunk, mely azt mondja, hogy kénytelen-ségből adja el a portékáját a gazda, — különben a bíróság veszi magára ezt a fáradságot. Bizony maholnap már a czinke is megnehez- tel, hogy mindig csak többen akarják megfogni.

— A naptárak meglehetősen kelnek. Bolond Istók, Kakas Márton és a Zöldördög van most minden vidékinek zsebében, — a mi zsebünkben pedig csak a révkormányi kalendárium van, pedig abban van ám az is, mikor a mennydörgös mennykő valaha beelüt.

— A muzeum teremében meggyeczime- reszkek lesznek. Vigasztalásnak ez is jó, mert ha már nincs is meggyetülés, legalább ott van mindeniknek a széke.

— A muzeum teremében ez idén is megtarták a gyümölcskiállítást, mi egy kis paradicsomhoz hasonlított, — és minthogy ezen paradicsomnak Adámja és Évája nem volt, a casinók és magánosok némi hasonlatosságból az Allgeméinét és a Presset verik ki.

— A meglévő vidéki szintársulatok száma eggyel fog szaporodni; mert Reszler ur is engedélyt kapott dráma- és operátáságra. Épen az utólsóra igen nagy szükségünk van; hanem azzal vigasztaljuk magunkat, hogyha Reszler ur maga is fog még énekelni, ugy ő legjobban kívántatja a közönséggel a drámát.

— A bécsi sorsjátékolási hirdeteményeket most már magyarul is olvashatjuk. Szinte megörülne az ember, ha ugyanakkor riva nem fakadna zsebünkben az utolsó öt forint, a mely észrevette, hogy az a bécsi fűlön akarta fogni.

— A pesti német katolikus gymnasiumban 280 tanuló közt 170 izraelita van; tehát a katolikusok kevesebben vannak. Egyébaránt ezen arány a vendéglősök borában is megvan.

